

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Pravične pritožbe.

V četrtek, dne 20. oktobra je bilo v drž. zboru v obravnavi, naj se dovoli vladi pobiranje davkov po novem letu tje do 31. marca 1888. Vsako leto namreč drž. zbor pretrese drž. proračun dohodkov in stroškov, kakor mu ga predlaga vlada, to je celo ministerstvo. Drž. zbor pa ne more tega že pred novim letom dognati, za to predlaga, sedaj že redno, vlada drž. zboru načrt postave, vsled katere dobi pravico pobirati davke in tudi plačevati, kar je za gotovi čas potrebno.

Tako tudi letos. Ali če je druga leta drž. zbor vzprejel ta načrt hitro, skorej brez vseh govorov, letos se to ni zgodilo. Posebne razmere so letos storile, da so se nekateri poslanci vzdignili ali za to, da se vladi dovoli, kar predlaga, ali pa tudi zoper to. Poslanec za kmečke volilce Ptujškega okraja, č. g. dr. Gregorec, se je oglasil sicer za načrt postave, toda razodel je v svojem govoru marsikaj, kar ni bilo vladi ljubo. Bile so hude pritožbe, pa kakor se lahko sodi iz njegovih besed, popolnem pravične. Njegove besede so bile te-le:

Visoka zbornica! Ni sploh navadno, da bi se o takošnjih vladnih predlogih, kakor ga danes obravnavamo, več in obširneje govorilo. Toda položaj častite večine te visoke zbornice in njene razmere k sedanji vladi tudi niso navadne. Resnici se pa vsekako ima čast dati in torej nam je reči, da večina te zbornice nikakor ni povoda dala razprtiji z vlado. Od leta 1860 naprej ni imela nobena vlada tako udane in požrtvovalne večine v državnem zboru na razpolaganje, kakor pa sedanje ministerstvo. Dostikrat je večina opuščala poudarjati tudi najmanjše zahteve svojih volilcev, samo da vladi ne dela težko. Po svoji požrtvovalnosti pa nadkričuje ta večina vse dosedanje v tej zbornici. Opomnim le na vojaški zakon ter njega podaljšanje na deset let, na velike svote denarjev potrebnih, da smo zaseli Bosno in Her-

cegovino, na zakon o črni vojski, na podaljšanje nagodbe z Ogersko na deset let, popolnem po predlogih visoke vlade. Ie-ta nagodba pa nam nalaga velikanskih žrtev, najmanje 40—50 milijonov v desetih letih.

Mislím tedaj, da je večina te zbornice velikanski pokazala svojo požrtvovalnost. Ako imamo sedaj neko razprtijo z vlado, gotovo temu ni kriva večina, marveč zakrivil je razpor naučni minister (Bravo! Bravo! na desni) z ukazom, s katerim je več srednjih šol skrčil, največ slovanskih (Bravo! Bravo! na desni. — Klici na levi: tudi nemških!) To je moralo tem huje zaboleti, ker je ukaz izdan bil nepričakovano, brez potrebnih priprav ter je se brezobzirno strogo izvrševal.

Ne bodem pa dalje govoril o tem ukazu, saj utegne se govornikov zglasiti, katere ta stvar boljše zanima ali bi zanimati morala. Meni, kar sem povedal zadostuje v dokaz, kako opravičeno težko poslanci na tej desni strani visoke zbornice sedaj glasujemo za vladne predloge, zlasti takošnje, kakoršnji so današnji, ki zahtevajo zopet velicij žrtev od naših volilcev. To stane nas velikega zatajevanja. Osobito nam je težko pri srcu, odločiti se za glasovanje. Kajti baš letos pod ministrovanjem sedanjega naučnega ministra zadel je moje rojake na Štajarskem, gledé na ljudsko šolstvo udarec, da si hujšega niti misliti ne moremo.

Visoka zbornica! Že večkrat se je izreklo tukaj, da 130.000 koroških Slovencev nima niti jedne slovenske ljudske šole več. Žali Bog, to je resnično (Čujte! na desni). In ta žalostna osoda zadela je sedaj blizu 400.000 Slovencev štajarskih.

Ni dosta, da se na Slovence nič ne ozira na obeh visokih šolah v Gradcu, ni dosta, da nimamo Slovenci niti jedne slovenske srednje šole, (Čujte! na desni), ni dosta, da nimamo niti jednega učiteljšča, ni dosta, da v deželnem odboru nimamo niti jednega slovenskega poslanca (g. Jerman je samo namestnik), ni dosta, da v de-

želnem šolskem svetu nimamo nobenega zastopnika (Preč. g. dr. Križanič, od škofa odposlan, zastopa v prvej vrsti verske in cerkvene koristi). In vendar tukaj o naši ljudski šoli o naši ljudski izomiki govoré in sklepa jo zmiraj „sine nobis contra nos“ (brez nas, zoper nas). Toda sedaj se ima najhujše izvršiti ter nam odvzeti poslednja slovenska ljudska šola, jednorazrednica. In to se je letos zaukazalo.

Deželni šolski svét v Gradcu doposlal je namreč vsem okrajnim in posredno krajnim šolskim svetom spod.štajarskim ukaz, kateri vse slovenske ljudske šole proglašá za jezikovne učilnice nemške. (Čujte! na desni). Prosim go spoda predsednika, naj mi dovoli ta ukaz prečitati. Ukaz je kratek, a za nas Slovence usodpolne vsebine.

Z ukazom dne 22. februvarija 1887, štev. 823 zaukazuje c. kr. deželni šolski svet, sporazumljen z deželnim odborom štajarskim, zadevno urejenje pouka v drugem deželskem jeziku na ljudskih šolah tako, da se bode na jednorazrednicah s poludnevним poukom učila nemščina v drugem razdelku nižje skupine (to je torej že v 2. šolskem ali 8. letu starosti učenceve) po dve ure na teden, v sleharnem razdelku višje skupine pa po tri ure na teden, nadalje da se bode nemščina učila na dvotrazrednicah v drugem razdelku prvega razreda (torej zopet že v 2. šolskem letu, to pa štiri, oziroma pet ur v tednu; v drugem razredu dvorazrednic (klici na desni: skandal!), v drugem in tretjem razredu trirazrednic pa pet ur na teden, dalje, da se bode učila nemščina v prvem razredu četverozrednic, se vé hitro, ko so prestane prve težkoče s čitanjem, in se ima tedaj kmalu začeti s prvinami nemškega jezika (torej že v 1. šolskem in 7. letu starosti), v drugem in tretjem razredu mora se nemščina učiti zmiraj več, in sicer v prvem razredu tri ure, v drugem, tretjem in četrtem pa po pet ur na teden, in naposled se zaukazuje v četrtem razredu čveterorazrednic učiti nemški, ne samo nemščino (5 ur), ampak tudi računstvo (4 ure) in zemljepis (3 ure) in telovadstvo (2 uri). — (Smeh na desni — poslanec dr. Grégr: To je germanizacija.) — Torej 14 ur vkup, to je polovica vseh. — Ta ukaz se ima izvrševati s početkom šolskega leta 1887/88.

(Dalje prih.)

Domoljubna skrb za slov. dijake.

(Konec.)

I. račun dijaške kuhinje za I. šolsko leto 1886/87, t. j. od 15. sept. 1886 do 15. jul. 1887.

a) Darovi: 11 pokroviteljev je darovalo vkup fl. 562.50, 81 letnikov po 5, 10 in 6 fl. fl. 431.—, 15 podpornikov mesečnine fl. 19.50,

razni darovi fl. 196.88. Vseh dohodkov vkup fl. 1206.88.

b) Izdatki: Za poštnino, tiskovine itd. in pa za 1869 kosil dijakom po 22 kr. izdalo se je vkup fl. 439.50 in v posojilnico se je naložilo fl. 770.32, torej izdatki jednaki dohodkom fl. 1209.88.

Drugo upravno šolsko leto 1887/88 smo začeli 15. septembra in podajamo prečastitim prijateljem naše učeče se mladine nastopni poračun.

Nadejati se je: Od 80 letnikov po 5 gl. fl. 400.—, od slavne družbe sv. Cirila in Metode v Ljubljani dar fl. 50.—, od posojilnice v Celju upamo fl. 100.—, nadejamo se torej darov vkup fl. 550.—.

Za podporo se je pa oglasilo 34 dijakov, ti prosijo vkup na mesec 480 kosil, t. j. za celo šolsko leto 4800 kosil po 20 kr., znese torej za tekoče šolsko leto primanjkljaja v znesku 410 fl., akoravno se je kosilo od 22 kr. na 20 kr. znižalo.

Stavimo do naših rodoljubov in prijateljev naše mladine najuljudnejšo prošnjo, da naj blagovolijo to blagodušno podjetje letos zopet po svojih močeh podpirati in tisti, ki še niso postali podporniki dijaške kuhinje, naj to letos storijo, do vseh se pa obračamo z uljudno prošnjo, da v prijateljskih krogih nabirajo darove; le če delamo vkupno, zamoremo doseči namen, katerega imamo pred oči.

Obračamo se tudi do slavnih okrajnih zastopov in slavnih občin, da se naj blagovolijo ozirati na svojo mladino in naj po izgledu drugih okrajnih zastopov in občin, ki dajejo primerno zelo visoke svote za „nemški šulverein“, darujejo blagodušno za našo domačo dijaško kuhinjo.

Nadjamo se torej obilih darov, ker drugače bi morali pridnim in zelo revnim dijakom dosti hrane odtegniti; saj so itak zraven tega še dosti lačni. Darovi naj se blagovolijo pošiljati na blagajnika Maksa Veršeca v Celju.

Da se prihranijo poštni stroški, pridejan je našemu poročilu poštno-hranilnični položnji list, na katerega se lahko pri vsaki pošti brez poštne uplače. prosimo pa zraven imena tudi predstaviti za „dijaško kuhinjo“.

Gospodarske stvari.

Repna zel, zimska krma.

Repna zel naredi pri živini drisko, ako se ji daje sveža, taka, kakor se odreže od korena. Dobro je torej, ako jo je moči shraniti za zimo ter jo še le takrat dati pred živino. In to se izgodi, ako se ona vkisne, ne da se v tem izkazi. V takem stanju jedó jo krave rade

poleg druge, suhe krme. Koder ni dobiti od padkov kake pivarije, tam še služi ona posebno dobro, kajti zimsko krmo dela ona tečno in tudi za mleko ni brez pomena.

Ali kako se ta zel shrani, da ne trpi škode? Ni težko in ni drago, kar je za to potrebno. Dene se namreč jeseni v jame. Le te so ali samo izkopane v zemlji ali pa tudi sezidane in s cementom oblite. Kdor se hoče samo prepričati, ali je taka jama in zel v njej kaj prida, izkoplje si jo samo, kdor pa je že prepričan o njeni koristi, tak si jo pa že rad sezida ter ji napravi še tudi posebno streho.

Nareja pa se taka jama čem bližje hleva, tem bolje, da je človeku pri roki, kedar je treba krme. Kdor pa ima daleč repišča in nima jeseni časa za to, da spravi zel do doma, naj si jo naredi kar na repišču! Tla za njo se izberó taka, da ne prideš do vode, če izkoplješ jama 1·3 do 1·5 metra globoko. Jama se izkoplje za tem 1 do 1·5 metra široka in 1 ali k večjemu 1·3 metra globoka. Dolga pa je jama lahko, kakor je je ravno treba, vendar je bolje narediti več manjših, kakor pa eno dolžjo. Kedar namreč prideš pozneje po krmo, vdere ti v zrak jama in to ni zeli na korist. Stene se za jama naredé čisto ravne, strme in tudi tla se ogladijo, kar je največ mogoče.

Kedar je to gotovo, začné se zel polagati v jama, ni pa djati slame ne na dno, ne po stranéh, kajti slama drži preveč zraka in le ta je zeli na kvar. Najprej se položi plast zeli kacij 35 cm. debela in se stlači precej trdo na tla, na tleh v oglih ali včasih še tudi po straneh stori še tu dobro pehaj. Na to se položi potlej druga plast, ravno tako debela, kakor prva. Tudi njo je treba stlačiti, kolikor je možno. Da je to tlačenje lažje, prereže se zel z ostro lopato križem, s tem se zeli vzame vlečljivost in se vležejo za to trdneje druga na drugo.

Zakaj povdarjamo le to tlačenje? Za to, ker pride vse na to, da ne ostane zraka veliko med zeljo, sicer bi segnjila. Čem manj je zraka v jami, v zeli, tembolje bode tvoje delo. Ako si tako delal tudi s tretjo in štrto plastjo in če je treba še s peto, prišel si že na vrh jame, sedaj pa izoži plasti, ki jih še napraviš tako, da ti bode vsa zel, kakor kaka streha. Za tem pa nasiplješ te strešne strani s kratko rezjo ali tudi z listjem, vsaj tako na debelo, da ne pride zemlja ali prst, ki jo nasiplješ na vse, do zeli.

Prsti je treba nasuti za en meter na debelo, ker se vséda ta nasip, za to ti bode treba prve dni vsak den pogledati na-nj ter skrbno zasuti, kjer se pokaže razpokljina. Kedar je vse to v redu, pokriješ pa potlej jama z deskami, ali te morajo se dobro stisniti in le jama ali pravo za pravo nje streho kriti. Na nje

deneš lahko ali debelo kamenje ali železniške šinje za to, da bode prava teža na zeléh. Kedar se jame pa vgrezuje, morajo tudi deske s tem se vgrezniti, ne da obvisé na stranéh. Nanje še treba zatem nekoliko prsti položiti, če nad jama ni strehe, to pa zavoljo dežja.

Po kacih šestih tednih so zeli zrele za krmljenje. Drži se pa taka krma v jami več mesecev, celo leto. Kedar začneš jemati krmo iz jame, odkriti ti je na enem koncu jame je le toliko, da vzameš iz nje krme, kar ti je za en dan treba. Z ostro lopato se izreže krma, vendar vedno po koncu, tako, da ne vdere zrak v plasti. Se vé, da je treba vsak dan jama pokriti prav, kakor smo zgorej rekli, kedar se je napravljala, sicer bi zrak krmi škodoval.

Škoda ni za krmo, če se zeli spravljajo prav v deževnem vremenu, vse pa pride na to, da zrak ne prihaja do nje.

Grozdje.

Marsikomu dela grozdje veselje, ako si ga obdrži v pozno zimo ali celo do spomladi. To je tudi mogoče, če se ravna z njim prav, vendar pa ni vsako leto grozdje za to. Nekatero leto stori z njim, kar ti drago, zato ti segnjije še vse eno. Tala način, po katerem se drži še neki najbolj grozdje, hvali se nam in je tudi lehek.

Izbere se soba bolj temna, vendar pa taka, da ima dober zrak. Po njej se naredé iz desk police vse križem ter se obesijo na njih steklenice za vrat. Le-te se napolnijo z vodo ter se vtakne va nje grozdje, ki visi na kosu trte. Treba je tedaj za to odrezati grozdje z lesom vred. Tako ostane grozdje dolgo lepo, kakor na trsu.

Sejmovi. Dne 4. novembra pri sv. Barbari v Halozah. Dne 5. nov. na Ponikvi. Dne 7. nov. v Lembergu, pri sv. Lenartu v Slov. gor., v Lesičnem, v Mariboru, pri sv. Vidu za Ptujem, na Rečici in v Selnici. Dne 10. nov. pri sv. Martinu pod Vurberkom. Dne 11. nov. v Gomilicah, na Malih Rodnjah, v Marenbergu, v Šmartnu pri Slov. Gradcu, pri sv. Barbari v Oplotnici, v Laškem trgu in v Spod. Hočah.

Dopisi.

Iz Celja. (Vzprejem.) Naše mesto se je lepo pripravilo, da vzprejme Nju ces. visokosti, cesarjeviča Rudolfa in cesaričinjo Štefanijo, kar je najbolj mogoče, sijajno. Kakor se je potlej pokazalo, bil je vzprejem v resnici lep, samo, če gre „D. W.“ kaj vere, niti župan dr. Neckermann, niti sodnijski tajnik, pl. Wurmser nista se obnašala avstrijsko-domoljubno, kajti, kar sta rekla, to ni resnica, da so v Celju samo posli slovenski ali da je Celje nemško mesto. Vzprejem je bil na kolodvoru, predstave pa v

mestni hranilnici. Vse povsod je cesaričinja s svojo ljubeznjivostjo očarovala ljudi in so vsi veseli, ki so govorili z njo ali jo le tudi videli. Na novi bolnišnici sta Nju ces. visokosti vogelni kamen vložila in je v tem cesarjevič glasno zaklical: Naj se tu solze nesrečnih vsušujejo in naj se bolečine trpečih olajšujejo! — Posebno dobra je bila razstava konj na malem c. kr. vadišču. Pred njo je stalo sedem slov. korenjakov na čilih Savinjskih liscih in so varovali vhod va-njo: France Brevnikar, iz Arje vesi, Mart. Ocvirk iz Grajske vesi, Lovre in France Plaskan, iz Braslovč, Franc Krašovec, iz Braslovč, Vinko Trčar iz St. Ruperta, Jože in Janec Čepļjak, iz Bočne. Tik pred odrom, napravljenim za visoka gosta, stala so dekleta v slovenski noši, držeč sadje, grozdje, vino in pivo v nežnih rokah. Gospica Olga Lipold, iz Mozirja, je Nju ces. visokosti nagovorila ter je izročila cesaričinji lep šopek, poleg nje so še stale njena sestra za tem Goričarjeva iz Mozirja, Maroltova iz Braslovč, Valantova iz Braslovč, in več drugih. Ko sta si visoka gosta ogledala lepe konje, podala sta se v mestno cerkev in za tem še v krajni muzej, ter sta si ondi še ogledala imenitniše starine. Ob odhodu Nju ces. visokosti, kakor že poprej o prihodu in na ulicah, pozdravljalo ju je ljudstvo z veselimi živio in hoch-klici. Lep je bil ta den za mesto in za daljšo okolico, ljudem še sedaj pride beseda rada na visoka gosta. — Nereda ni bilo, le tu in tam je kak nemčur jezno pogledal na ljudstvo, ki je klicalo živio, nemški hoch! slišal se je le bolj zamolklo iz jarih živio-klicev. Nevoljo pa je vzbudila „D. W.“ še tisti dan, ko ni imela ničesar v svojih predalih, kakor hujskanje zoper Slovence, tudi naslednja številka kaže očitno onemoglo jezo naših nemčurjev, ker niso mogli, kakor bi bili radi, našega mesta pokazati v nemški obliki. Kar ni, pa ni in ne bode.

Od Drave. (Naše domoljubje) Ni nam moči popisati, s kakošnjim veseljem da smo pričakovali prihod Nju ces. visokosti, cesarjeviča Rudolfa in cesaričinje Štefanije v Maribor. Od vsake hiše, tudi z visokega Pohorja, so hoteli ljudje v mesto. Nobeno delo, nobeden še tako dolgi pot jih ni zadrževal, samo, da jim je bilo moči svoje veselje za prihod in tudi svojo zvestobo in vdanost Nju ces. visokosti izraziti. Pa tudi to veselje se je Slovincem kalilo. Na večih mestih so zavračali Nemci Slovence in so jim prepovedovali „živio“ klicati. Med njimi je bil obče znani Šentlovrenčki občinski berič, kateri je rekel: „Das Feuerwehr hat die strenge Auftrag, dass Niemand darf živio schreien“. Kakor se mu veruje že tako malokedaj katera beseda, ne verjamemo mu tudi te, pa ga tudi nismo ubogali. Ako je pa imel tak ukaz, nam naj pové, kdo mu ga je dal in

zakaj. Nihče ne more Slovincem živio-klicev prepovedati, saj kričé s svojim grlom, kakor Nемеc svoj „hoch“. Ali hočete morebiti Slovincem izraze ljubezni, zvestobe in udanosti do višje ces. rodovine zabraniti? Ali pa svetu pokazati, da v Mariboru in okolici ni Slovencev? To bode zastonj. Šentlovrenčki berič zdi se nam pa tudi celo neveden, zato mu povemo, da je on Slovenec in tudi vsi, kateri so od slovenskih starišev rojeni. Ko bi pa on moral, kar se zna vsakemu izgoditi, za beraško palico prijeti, bode si težko s svojo nemščino potrebnega kruha izprosil, tedaj bi pa mu bil gotovo kos slovenskega kruha in slovenska beseda sladke.

Iz Rač. (Visoka slovesnost.) Zadnji četrtek zbralo se je na tukajšnjem kolodvoru mnogo kmetskih ljudi, gospodov in gospá, č. g. župnik in kaplan iz Slivnice. Gg. učitelji iz Rač. Slivnice in Frama pripeljali so šolsko mladino z lepimi zastavami. Kolodvor in nasprotna hiša g. Grisolda bila je z zastavami okinčana. Ob 3/4. uri se je dvorni vlak pripeljal; šolarji so se v vrsto postavili in z zbrano množico Nju ces. visokosti med strelbo z „živio“ pozdravili. Gosp. Jan. Paulšek je Nju ces. visokosti oddal v imenu Račje šolske mladine lep šopek. Ta veseli dan ostal bo vsem, kateri so navzoči bili posebno šolski mladini v lep spomin. J. P.

Iz Vitanja. (V meščenje novega župnika.) (Konec.) Po dokončanem vmeščanju novega g. župnika stopijo preč. g. dekan na leco, da spregovorijo tej svečanosti primernih besedi. S pobožnim vzdihljajem do prebl. D. M. kraljice sv. roženvenca, naj bi izprosila obilo božjega blagoslova na novega g. župnika in vso njegovo faro. sklenili so svoj jedrnat govor. Na to je sledila velika peta sv. meša novega gosp. župnika. Stregli so pri tej sv. meši novemu g. župniku njihov nekdanji Celjski tovariš, Čadramski župnik, g. Bezenšek, potem dva mlajša župnika Novocerkevške dekanije in dva gg. kaplana. Krasni mešni plašč pa, katerega so novi g. župnik pri tej svečanosti na sebi imeli, darovale so jim čč. usmiljene sestre Celjske bolenišnice kot znamenje posebne hvaležnosti za trud, katerega so kot njih čast. duhovni oče 12 let ž njimi imeli. Petje vodil je domači g. organist s svojimi pevkami. Ob pol enih bila je cerkvena svečanost pri kraju. Da si je novi g. župnik dobro zapomnil naročila sv. apostola Pavla, ki je Hebrejcem pisal: „Gostoljubnosti ne zabite“, pričala je njegova bogato pokrita miza, h kateri se je ob eni vsedlo 14 duhovnikov, častitljevi oča g. župnika in toliko prijateljev in častilcev novega g. župnika, da Vitanjski sedanji rod menda ne pomni, da bi bil kedaj toliko gostov v tem farovžu videl. Zato je je pa tudi prav dobro pogodil oni gošpod, ki je po običajnih napitnicah napil na

vpešno delovanje novega g. župnika. Rekel je: „Pošteni Vitanjski farani! Jaz vašega novega g. župnika dobro poznam. Oni imajo tako blago srce, da se jim morajo vsa srca odpreti. Verjamite mi, da tisti, kateri jim sedaj svoja srca še zaperajo, bodo to britko obžaljevali“. Ni dvomiti, da se bodo te besede vresničile. Le prehitro so minole vesele ure, katere nam je izboren kvartet Celjskih gg. pevcev z malimi narodnimi pesmicami dokaj oslajševal. Veselje tega dne grenila je le misel, da č. g. Adam Grušovnik, ki so četrt leta to faro tako vrlo oskrbljevali, zapustijo že drugi den ne le faro, nego tudi Novocerkevško dekanijo, kjer so si toliko prijateljev pridobili. Poslovili smo se od teh blagih gospodov s pristržno željo, da bi se jima na njunih novih službah najboljše godilo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V državnem zboru so za to leto seje pri koncu, v soboto je bila v poslaniški, v ponedeljek pa v gosposki zbornici zadnja seja. Razpora med vlado in českimi deloma tudi slovenskimi poslanci pa še ni konec ter še vedno velja ukaz ministra za uk in bogočastje, dr. pl. Gautscha, gledé zatrtih srednjih šol. Ni še gotovo, kaj da ukrene vlada gledé tega ukaza. — Delegaciji zborujete letos na Dunaju in so ji svitli cesar v soboto vzprejeli, ogersko ob 12ih. avstrijsko pa ob lih. Za skupne potrebe cesarstva treba bode leta 1888 134,480.397 gld. to je veliko denarja. — „Bauernverein“, ki prisega na ime Jurija vit. Schönererja, ima v Krumholzu, stavbarju v Strassu, moža, da so ga kmetje lahko veseli, posebno naši nemški sosedje. Človek ne vé, kaj da moža pravo za pravo živi, menda vendar le ne kje bauernverein? Mož si daje pri njem največ dela. — Dež. odbor v Celovcu si je premislil ter ne ugovarja na Dunaju zoper slovenski jezik v zemljišnih knjigah; pač pa se hoče v dež. zboru postaviti po robu. — Zoper žganje vzdiguje se dež. šolski svet na Koroškem ter priporoča izlasti učiteljem, naj učé že mladino tako, da se ji žganje pristudi. Težko pa, če to kaj pomaga. Liberalizem pač odpre vrata strastim, zapreti pa jih potlej, tega ne more. — Kakor pravi vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, osnuje se v kratkem sopet novih prodružnic te družbe na raznih krajih slov. dežel. Naj se jih osnuje le prav veliko, le tako nam bo mogoče otresti se šulvereinovih spon. — Če nas vse ne ukane, ostane nižja gimnazija v Kranju še naprej ter dene minister gledé nje svoj ukaz iz veljave. Le pravično, kajti mi pač nimamo še doslej preveč srednjih šol. — Italijani so v Gorici hudó napeti ter bolj, kakor je dobro, sovražni Nemcem in Slovincem. Zdaj imajo neko dru-

štvo med seboj, v katerem ne sme nihče ziniti ne nemške ne slovenske besede. Kdor se zageši zoper to zapoved, plača 4 kr. za ital. šolsko društvo „Pro patria“. — Okoli Gradiške je letos slabo leto in se bojé ljudje lakote. Treba bode pač, da priskoči dežela in država ubožcem ali z delom ali s posojilom. — Mestni zastop v Trstu je v rokah hudih lahonov, za vsak krajcar zdi se jim škoda, ako ga naj izdajo za slov okolico. Doma pa ga sipljejo kar iz kadi. Tovnej so objubili obč. gledališču celo 25.000 gld. na leto. To je pa vendar le prevelika potrata. — Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Trstu priredi o Božiču slovom otrokom božičnico v prostorijah čitalnice. — Parobrodsko društvo, Lloyd, v Trstu terja na leto blizu 1½ milijona podpore od države, le-ta pa se opreza za naprej tolike vsote ter obeta društvu le blizu 1 milijon podpore. No malo ni, je tudi še veliko. — V Přemyslu, trdnjavi v Galiciji, ukradli so več načrtov te trdnjave, eden teh tatov jo je popihal čez mejo na Rusko. No tega nam še manjka — tatov v tacihi rečeh!

Vunanje države. Bolgarsko vprašanje stopi poslej bolj nazaj ter se za nj ne zanima skorej nihče več. Knez Ferdinand utegne se vzdržati na Bolgarskih tleh, ako mu bode mogoče pridobiti si glavne može onih strank, ki še niso doslej za-nj. Od tujih vlad ni se mu bati, vsaj kakor stojé sedaj razmere, nobenih zaprek. — Srbija se sedaj prelija ter dobiva podobo, kakor ji jo daje minister Ristič. Mož ima pa težavo s „skupščino“, kajti njegovih privrženec ne sedi nič več v njej kakor pa nasprotnikov. V tem je že vlada težavna. — V Črni gori trka ljudem lakota na vrata, nekaj ljudi se je hotelo izseliti, toda Srbija jim ni pustila naprej, ter so sedaj prosili, če bi smeli v Bosni se naseliti. Doslej še niso dobili dovoljenja. — Rumunija, kraljestvo ob naših vzhodnih mejah, je imela iz zadnje rusko turske vojske velik dobiček, ter so ji Rusi pustili veliko denarja, letos se je ondi za 80 milijonov rubljev prelilo v franke. — Rusiji ni več zaupati, zoper Avstrijo že kaže precej svojo nevoljo ter vtrjuje trdnjavo v Varšavi na vse kriplje. Car še biva v Kodanju in prihodnji teden se vrne domov, menda le čez Berolin, da se snide z nemškim cesarjem. — Z nemškim cesarjem, Viljelmom, gre čedalje bolj h koncu. Nevarne bolezni sicer nima, toda nevarna so mu leta, 90 let to je že nekaj. -- Tudi Nemčija naredi si novih pušek repetirk, ker je doslenjih strelivo preveliko in so torej nevarne za vojake, ki jih rabijo. — Bavarsko plača letos 58,362.105 mark za vojaštvo, to je sila veliko za malo kraljestvo. — Delalci v Londonu še nimajo kruha, vsaj do 31. dne oktobra meseca jim mesto ni pri-skrbelo zaslužka. Glad pa je hud poveljnik. — Gledé Irske misli sedaj Salisbury nekaj ukre-

niti ter izviti tako Gladstoneju ročaj iz roke. Ircem bilo bi pač vse eno, po kom bi kaj pre-
jeli, toda ne verjamemo, če dobodo od teh dveh
kaj stalnega. — Na Francoskem imajo sedaj v
delu Wilsona, zeta Grevyja, predsednika repu-
blike. Pravi se, da bode treba tudi Grevyju
iti, ako se dokaže, da je Wilson v zvezi z ono
družbo, ki je prodajala „zlate križce“. Ni
dvoma, da je bil, kateri republikanec bi se pač
branil denarja? Dokazati pa mu ono zvezo, to
utegne pa težko biti. — Crispi, predsednik
ital. ministerstva, bil je v Turinu ter je ondi
govoril. 600 poslušalcev je bilo v pričo a tega
ni slišal njih nihče, čemu da je minister hodil
v Friedrichsruhe, k Bismarcku. Mož zna, zakaj
je molčal. — V Rimu se vršé razprave o trgo-
vinski pogodbi med Italijo in Avstrijo — V
Masavo se je novi poveljnik, general San Mar-
rano, uni teden odpeljal, zadnji oddelek vo-
jaštva pa se odpelje prihodnji teden. — V Maroku
še ustaj ni konec, ustajniške čete so postale
sultanovi vojski že precej nevarne. Kaj pa je
z bolnim sultanom, to je uganjka. — Don Pedro,
cesar v Braziliji, misli se odpovedati svoji ob-
lasti ter se potlej ne povrne več v Ameriko.
Uzrok te odpovedi je to, ker ne more, kakor
bi rad, odpraviti sužnosti. Velikaši se ustav-
ljajo temu na vso silo.

Za poduk in kratek čas.

Štirinajst dni širom sveta.

(Dalje.)

Dunaj je res že velikansko mesto, pa tudi
že ima toliko prebivalcev, kakor celi Štajar.
Tukaj Vam človek celó lahko zajde. Ko sem
eno uro po ulicah semtertje hodil, nisem več ve-
del, kje solnce izhaja, in ko me je prijatelj vpra-
šal, če vem zdaj, kje da je južno proti Mari-
boru, sem mu res prav na sever proti Berlinu
pokazal. Človeku se godi, kakor tistemu, ki
je z vrbe padel in ni vedel, kje da je. Toda
na Dunaju imajo jako visoki kažipot, katerega
človek od vseh strani vidi, turen namreč dvorne
in stolne cerkve sv. Štefana. Če tujec ne vé,
ali gre notri v mesto, ali vun iz mesta se mu
je samo treba ozreti na turen sv. Štefana, ki
stoji sredi mesta, in takoj se mu zjasni v glavi.

Prav tako človek na svetu lahko zajde,
in takrat tudi samo eno pomaga „samo eno
je potrebno, Marija si je najboljši del
izvolila“. Ako človek zajde na kriva pota,
le edina pokora še pomaga; toti del si je Ma-
rija Magdalena izvolila in takoj je bila na
pravi cesti, ker jej je božji Izveličar rekel:
„Pojdi v miru!“ — nisi več na krivem potu.

Cerkva sv. Štefana je največa na Dunaju;
12.000 ljudi zamore obseči. Toda prav nič se
mi ne dopade, ker vsakokrat, kedar jo obišeš,

jo v drugem kotu popravljajo. Četrt prostora
je skorej vedno z deskami obitega, to pa oči
boli, kakor madež na obleki.

Mirú na Dunaju ni, še po noči ne. Tukaj
drdrajo noč in dan težki vozovi po ulicah, ka-
terih se lahke kočije ogibati morajo. Ljudi in
vozov le kar mrgoli po ulicah; treba je dobro pa-
ziti, da te kdo ne prevrže ali ne povози. Vpre-
zajo konje, vole, osle, pse, časih tudi človeka,
ki na vozoku vleče za seboj, ali riva pred se-
boj, kar ne more na rame zadeti. Vozijo pa
vsi dobro: hlapei s svojimi žulavimi rokami,
imenitni kočijaši z belimi rokavicami, šegavni
dunajski fiakerji in celo rudečelica mlekarica.
Nezaslišano skorej je, da bi voz ob voz zadel,
dasiravno je včasih podoba, da bodo vozovi iskre
dali, tako eden tik drugega pelje.

Srečen človek, kateri se na poti čednosti
ne spotika in tako živi, da se tudi drugi nad
njim ne spotikajo! Kdor pa druge pohujša, sam
največi kvar trpi, in bolje bi mu bilo, da
bi mu mlinski kamen ob vrat obesili
ter potopili v globočino morja.

Opoldne stopiva v gostilnico sredi mesta,
kjer naju je veselilo videti, da si večina gos-
pode naroča petečne jedi. Pri nas pa marsi-
kateri tržan, ali mestjan misli, da ni gospod,
ako si v petek svojih barus z mesom nekoliko
ne omasti. Ali je pač vredno, ali je pač modro
zavolj koščeka mesa, Boga žaliti, od katerega
ima vse dobrote — tudi meso.

Po obedu nama je postregel dober prija-
telj, slovenske matere vrli sin, katerega sva
obiskala, z dobrim tokajcem.* Mi na Štajar-
skem imamo dobra vina, pa toliko ognja, kakor
ga je ta tokajec imel, menda nima nobeno. Tako
vino diši po petečni hrani. (Dalje prih.)

Smešnica 44. Kakor je znano, ima nem-
ški kancelar, knez Bismarck le malo lasi na
glavi, poredno se pravi, da ima le tri, da je
trilasi kancelar. Uni teden pa je prišel tujec
v gostilno ter zahteva poleg piva tudi kaj na
zobe. Najprej hoče torej juhe. Grahova mu je
ljuba. Ko pa natarica prinese juho, še ne
pokusi je tujec ter ji jezno zakliče: „Hej, dekle,
jaz sem rekel graha, ti pa si mi prinesla Bis-
marcka“. „Kaj mislite, gospod“, vpraša dekle.
„Tu-le glej“, odvrne mož, „tu-le so njegovi trije
lasi“.

Razne stvari.

(Cesarsko darilo.) Njih veličanstvo,
svitli cesar je za stavljenje šole na Gomilskem
daroval 200 fl. iz lastnega premoženja.

(Najvišja zahvala.) Nj. ces. visokosti,
cesarjevič Rudolf in cesaričinja Štefanija za-
hvalujeta se prebivalcem onih mest in krajev,

* Tokajec je najbolje ogersko vino. Stavec.

koder sta se vozila, za prijazni vzprejem. Tako beremo na oglih v mestih Maribor in Celje.

(K odborovi seji družbe duhovnikov) dne 10. t m, to je, prihodnji četrtek, ob 11. predpoldnem v kn. šk. pisarni čč. gg. od bornike vljudno vabi Predstojništvo.

(Smrtna kosa) Pri čč. šolskih sestrah v Mariboru je umrla na dan vseh vernih duš, č. s. Mehtilda Pözl. Bolehala je že delj časa ter se je lepo pripravila na smrt, stara je bila še le 29 let. Naj počiva v miru!

(Promocija.) G. Ivan Dečko, odvetniški koncipijent v Celju, postal je 21. oktobra 1887 v Gradcu doktor prava.

(Lehka uganjka.) Župan mesta Maribor razglašuje po oglih mesta, da se Nj. ces. in kr. visokost, cesarjevič Rudolf zahvaljuje prebivalcem za vzprejem: župan mesta Celje pa pravi, da jim izrečeta Nju ces. in kr. visokost cesarjevič Rudolf in cesaričinja Štefanija za sija-jen vzprejem in pristrčno vzprejetje svojo najvišjo pristrčno zahvalo. Za ta razložek v besedah imate se, menimo, ti dve mesti zahvaliti le njijinima županoma. Kateri izmed njiju pa je modrejši in — skromniši, to ni težko, da si ga ugame vsak bralec sam.

(„Kratka zgodovina pedagogije.“) Pod tem naslovom je prišlo na svetlo nekaj iz-tisov (iz „Učit. Tovariša“) daljšega spisa, ki se dobiva (po 70 kr.) pri pisatelju g. J. Lapajni v Krškem in se priporoča posebno učiteljem in pripravnikom.

(Slovstvo.) J. Stritarjevih zbranih spisov prišel je že 19. zvezek na svetlo. Povest Mirodolski se je končala že v 18. zvezku.

(Šulverein.) Nemški šulverein namerava v Ormožu nastaviti nemško šolsko vrtnarico. Škoda denarja, še bolj pa je škoda otrok, ki jih taka „vrtnarica“ dobođe v pesti!

(Oskrbnik.) V Veliki nedelji je g. A. Jesih postal oskrbnik posestev, ki jih imajo tamkaj nemški vitezi. Le-tem je na čelu nadvojvoda Viljelm, novi oskrbnik pa ima tudi ime vestnega in skrbnega moža.

(Žganje.) Na koroški železnici je prišel čuvaj med Brncu in Podturjem v oni noči ves krvav domov ter je čez nekaj ur umrl. Bil je poprej v krčmi „na frakelj“ in tam je prišel z nekim kmečkim fantom v prepir. Konec pa je prepiru bil še le, ko je fanté zgrabil stol ter mahnil z njim po nesrečnem čuvaju.

(Domači prepir) Žena J. Kukovca, posestnika v Hardeku, postala je sita večnega prepira v svoji hiši; za to je zlezla v nadklevje ter se zarila ondi v seno. Tu je hotela pričakati smrti vsled gladú. Našli so jo še le peti dan potem, ko je bila izginila ter jo spravili nazaj k njenim starišem, ne za dolgo, kajti šla je na železnico in legla nekaj za Ormožem pred žel. vlak.

(Gluhonemi.) Na Štajarju je 2286, v celem cesarstvu pa kacic 30.000 gluhonemih ljudi. Otrok, ki so v letih za šolo, pa je izmed njih 749 na Štajarju.

(Žaba v basni.) Naša ljuba prijateljica v Celju „Deutsche Wacht“ pravi, da ne trpi, da bi prišla kaka slov. črka v zemljiščne knjige. V resnici pa se tudi sila napenja, naj še spravi kaj zopor to novotarijo na svetlo. V zadnjem listu trdi to revše celo, da ne najde poprej mirú, kakor če je ne bode več — te novotarije ali ka-li.

(Nezakonska mati.) Neža Gmajner, dekla pri Zimijaku v Celju, je porodila a otroka je vrgla v zahod. Dete se je v njem zadušilo, nesrečno mater pa so peljali v ječo.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg.: Matoh 2 fl., Sparhakl 2 fl., (za l. 1888 in 1889), Kavčič, Kocpek, Pavlič in Vidovič po 1 fl.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Janez Žnidarič, doslej kaplan na Kapeli v slov. gor., postane oskrbnik tamošnje župnije, č. g. Janko A. Simonič, kaplan v pokoju, prevzame pa za čas opravila tamošnjega kaplana. Župnija na Kapeli razpiše se do dne 9. decembra t. l.

Listič uredništva. Na Blanco: Vaše pismo smo pre-jeli, a brez podpisa, torej ga ne iponatisemo. G. V. K. pri sv. V.: Ako dela g. učitelj tako, ima že itak v sebi, pri ljudeh in od sodnije kazen, ni torej treba, da izvedó še naši bralci za-nj. V Ljubljano: Hvala, za to številko ni še bilo mogoče. G. F. P. v O.: Gospod, stvari radi vzprejmemo, če je treba, povrnemo tudi stroške. G. J. Č. na D.: Pridite si k nam po papirja, na Vašem beró se stvari le z veliko težavo. Škoda je za naše in stavčeve oči.

Laterijne številke:

V Gradcu 29. oktobra 1887: 44, 35, 73, 1, 28
Na Dunaju „ „ 46, 79, 2, 20, 74

Naznanilo.

Pôdpisani zreže muzlne (plohe) vsake vrste lesa hitro in izvrstno po najugodnejši ceni. Kdor pa iz daljnih krajev les pripelja lahko takoj na rezanje čaka.

Bistrica pri Lembahu na koroški železnici.

Josef Stampfl,

1-2

posestnik žage.

Dražba cerkvenega vina

pri sv. Petru blizu Maribora.

Dne 10. novembra bode se 60 štartinjakov letošnjega vina, dobre kakovosti v polovnjakih z železnim obročjem pri sv. Petru bl. Maribora proti gotovi plači prodavalo.

Marko Glaser,

častni korar.

Cerkveno vino

iz Hlapja in Slateneka okoli 16 polovnjakov se bo 15. novembra v cerkveni kleti sv. Jakobha v slov. goricah ob 10. uri predpoldne po dražbi prodajalo.

1-2

Cerkveno predstojništvo.

Dražba cerkvenega vina.

V sredo dne 16. novembra t. l. se bode ob 10. uri predpoldne v cerkveni kleti v Štrihovcu — pol ure od železniške postaje Egidi-Tunnel — 6 polovnjakov novega vina po dražbi prodavalo.

1-2

Cerkveno predstojništvo Šentilj v Slov. gor.

Kotel za žganje,

kateri drži 168 litrov, po najnovejši šegi, še le dve leti v rabi, je na prodaj pri

Tom. Rues-u,
posesniku v Radehovi
pri sv. Lenartu v Sl. gor.

Nadučiteljska služba

se na dvorazredni ljudski šoli IV. plačilne vrste v Cezanjevcih od velike noči 1888 definitivno odda.

V nemškem in slovenskem jeziku v govoru in pisavi popolnem zmožni prositelji vložijo naj svoje prošnje do 20. decembra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Cezanjevcih pošta Ljutomer. Organisti imajo prednost.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru,
dne 20. oktobra 1887.

2-2

Predsednik.

Ivan Pražen,

prvi umetni in trgovski vrtnar
v Celju

priporoča sveže sočivje, cvetlice, kmetijska semena lastnega pridelka. Nadalje cvetlice v loncih vsake vrste, rože, 10.000 jabolčnih in hruškovih divjakov, špargljeve zeli, šopke, nagrobne vence. Vrtni se okusno olepšajo. Kupujejo se koščice jabelk in hrušek, katere so sveže in suhe. 4-6

Bukve božje v naravi.

Te bukve se dobé v prijetni besedi in snažni obliki za revnih 45 kr. s pošto vred vedno v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Vredne so svojega denarja.

3-3

Podučiteljska služba

na trirazrednici pri sv. Urbanu poleg Ptuja, IV. plačilnega razreda, se umešča. Prošilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 1. januarija 1888 pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptuj,
dne 16. oktobra 1887.

Predsednik.

Albert Fiebiger poprej Essler

kočar v Mariboru

Koroške ulice števil. 5

priporoča svojo zalogo dodelanih kotlov za žganje in pranje, v vsaki velikosti. 3-3

Ta esenca, ki se nareja po nekem receptu gosp. Dr. E. viteza Stöckla, c. kr. vladinega svetovalca in deželno-sanitetnega poročevalca za Kranjsko, je takozvana „Tinctura Rhei composita“, katere ozdravlja vse želodčeve in trebušne bolezni, odpravlja telesno zaprtje, zlato žilo itd. (glej navod, ki je vsakej steklenici pridejan). — Izdelovatelj jo pošilja v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gl. 36 kr., poštno stroške trpé p. t. naročniki. — Te steklenice prodajo po 15 kr. eno. lekar Rizzioli v Rudolfovem in večina lekarn na Štírskem, Koroškem, v Trstu, na Primorskem, v Istri, Dalmaciji in v Tiroljih.

Na Štajarskem. Gradec: Eichler, St. Leonhardstrasse; Nedved, Murplatz; — Aussee: Lang; — Bruck ob Muri: Langer; — Celje: Kupferschmied; — Gleichenberg: Fürst; — Köflach: Bilek; — Lipnica: Russheim; — Ljubno: Filippek; — Ljutomer: Schwarz; — Maribor: Bancalari; — Ptuj: Behrbalk; — Brežice: Schnidersič; — Voitsberg: Guggenberger. 30

Radenska slatina in kopališče

z vodo bogato na „natru in lithiju“. Garodove poskušnje so dokazale, da je ogljikov kisen lithij najboljše zdravilo zoper trganje v udih.

Vsled obilja ogljikove kisline, natra in lithija rabi se slatina Radenska posebno pri:

protinu, žolčji, mehurji in obistni bolezni, hemeroidah, želodčni bolezni in pri nahodih sploh.

Kopelj, stanovanje, gostilna po cenil.

10-26

Dobi se v vseh boljših specerijskih zalogah in gostilnah.